

מראי מקומות- מנחות מ"א

ד' כנפות הפשוטים, אלא דכ' דאולי רש"י מיירי בצירור דלא הי' צריך לכפול הבגד, אלא דעשה כן מרצון, משא"כ הנ"י מיירי בבגד שהי' גדול כ"כ שא"א להשתמש בו כצורתו, וצריך ע"כ לכופלו, ואין לזה שם בגד כמו שהוא.

(ד) **שני חסידים דמחמרי אנפשיהו- הק' השפת אמת**, מה מקום להחמיר בזה אי חובת גברא הוא. ותי' דמחמרי ליתן ציצית מיד, דשמא ישכחו וילבשו הטלית בלי ציצית. אבל להחמיר לעשות ציצית בכלי קופסא אין טעם לזה.

(ה) **בעידן ריתחא ענשינן- כ' המהרש"א** דהיכא שיש עידן ריתחא בעלמא, הי' לצדיקים להגן על דורן בתפלתן ובמצותן, וע"כ יש להן להרבות במצות כדי לזכות דורן בכך, ולא טצדקי למפטר נפשיהו ממצות, וע"כ ראוי לצדיקים כמותן ליענש על כך. וע"ע בבית הלוי (דרוש י"א), דמשמע דהבין דברי הגמ' כאן דהטענה הוא רק משום דמנהג העולם הוא ללבוש ציצית, אבל אם אין המנהג כן, דאין כל אדם לובשים בגדים שיש בהם ד' כנפות, אז אינו נענש בהא דאינו לובש בגד ד' כנפות עם ציצית. וע' עוד בשערי תשובה לר' יונה (שער ג', אות כ"ב) דכ' דאף דאינו חייב לקנות בגד שיש לו ד' כנפות, אולם לענין עידן ריתחא יש לו לקנות בגד של ד' כנפות. אולם ע' בתוס' בערכין (ב: ד"ה הכל) דכ' שאין צריך לקנות בגד כזה דוקא, אפי' לענין עידן ריתחא, אלא הכוונה הוא דבאותן הימים, שהיו כולן לובשין בגדים של ד' כנפות, אם הוא משנה אותו להפטר, בזה נענש בעידן ריתחא.

(ו) **בזקן שעשאה לכבודו- דהיינו, לתכריכין.** וכ' הנמוקי יוסף (יא: בדפיו), דאע"פ דלובשין אותו פעמים בחייו, כיון שאין עיקר עשייתה לאיכסויי מחיים, א"כ הו"ל ככסות לילה שהיא פטורה אף ביום, לאפוקי כלי קופסא, דעיקר עשייתה לאיכסויי בה מחיים.

(א) **חדא מכלל דחבירתה אתמר- דהיינו, כיון** דהיא מוטלת כשרה, ממילא ידעינן דאין בזה חשש כלאים. והק' החזון איש (או"ח ג', י"ז), למה מותר בכלאים, נהי דאין כאן משום בל תוסיף, ולא נפסלו תרוייהו, מ"מ אין ציצית אלא חד מינייהו, ואידך ליהוי כלאים. ותי' דכיון דיש כאן צמר ופשתים, והתורה התירתן, אין איסורו מתוסף אם מוסיף בבגד עוד חוטי צמר, כמו שאין איסורו מתוסף אם מוסיף בבגד עוד חוטי פשתן. אבל אם כל חוטי הציצית היו פסולין כשהן כפולין, אז היו חייבין עליו משום כלאים שלא במקום מצוה.

(ב) **ור"ש פוטר- כ' הבית יוסף** (או"ח י', ו', ד"ה ודע) "ודע, דהא דפטר ר"ש, היינו מלהטיל בכנפיה הכפולים, אבל בארבע כנפיה הפשוטים צריך להטיל, דאטו משום דכפה איפטרה לה", וכ' דכן מדוייק מלשון הרמב"ם. אולם ע' בדרכי משה שם דהק' דאם מטיל ציצית בארבע כנפיה הפשוטים, למה יטיל עוד ציצית על כנפיה הכפולים, וכ' דאפשר דכוונתו לומר דאין מועיל כלל להטיל על הכפולות, אלא דצריך להטיל דוקא על הפשוטות, אבל כ' דלשון "פוטר" שאמר ר' שמעול לא משמע כן. אולם ע' בשו"ע שם שהביא הרמ"א דברי הב"י דכאן, דצריך להטיל על כנפות הפשוטים, ואינו חולק עליו, וצ"ע.

(ג) **ור"ש פוטר- פרש"י טעם דר"ש דפוטר,** משום דאם תפשוט נמצאו ציצית באמצעיתה. וע' בט"ז (או"ח י', ז') שהביא מהנמוקי יוסף (יא: בדפיו) שפי' באו"א, דהברייתא מיירי בבגד ארוך מאד, ואין ראוי ללבושו אא"כ כופלו. וכ' הט"ז דנראה שיש נפק"מ בין הפשוטים, האם צריך ציצית בארבע כנפות הפשוטים, דלפי רש"י שפיר יש לחייבו להטיל ציצית בארבע כנפות הפשוטים, אבל לפי הנ"י, כיון שאין ראוי ללבישה אין עליו שם בגד, וא"כ פטור אף בד' כנפות הפשוטים. והק' מזה על מש"כ הבית יוסף (הנ"ל), דצריך לעשות ציצית על

(ז) **תניא נמי הכי, וכו' - הק' הבית יוסף** (או"ח ט"ו, ד'), איך מביאין סייעתא מברייתא זו, אדרבה, הא לכאו' קיי"ל כשי' רבנן דאף תוך שלש יתפור. וכ' דלפי הנמוקי יוסף דגריס דר"מ אומר יתפור וחכ"א לא יתפור, א"ש. ועוד הביא מההגהות מיימוני דשפיר מייתי ראי' מר' מאיר, דהל' כר"מ בגזירותיו.

(ח) **אין פוטר בה אלא מינה - פרש"י**, דהיינו אם הבגד אדומה, יטיל בה שני חוטין אדומין (ושני חוטין תכלת). אולם תוס' חולק וס"ל דאין צבע גורם, אלא מיירי בשאר מינים, כגון שיראין וכלך וכו', דאין פוטר אלא במינים דאורייתא. ולדינא, פסק השו"ע (או"ח ט', ה') "א שצריך לעשות הציציות מצבע הטלית והמדקדקים נוהגים כן". והרמ"א כ' דהאשכנזים אין נוהגים לעשות הציציות רק לבנים, אף בבגדים צבועים, ואין לשנות. ומבואר דס"ל דיכול לעשות הבגד צבוע, ולעשות החוטין לבנים. וכ' הט"ז (ח') דמ"מ ראוי לדקדק לעשות דוקא ד' כנפות או טלית קטן לבן, כדי שיהי' יוצא הכל כשיעשה הציצית לבנים.

(ט) **ש"מ מתירין מבגד לבגד, דלמא דאי עבד - כ' הטהרת הקודש**, דלא הי' רוצה לתרץ דחיישינן דלמא אחר שיבלה יקח אותה לטליתות אחרות כעין דמשני לעיל, דס"ל דחש רחוק הוא שיבלה הטלית, והציצית הראשונים יתקיימו.

(י) **ר' יהודה מסר לה לקצרא - פרש"י**, דלא הי' חייש דלמא מנתקא תכלת ורמי קלא אילן. והעיר הקרן אורה דלכאו' מה שייך מימרא זו הכא לענין הפלוגתא דמתירין מבגד לבגד. ותי' דהא בהא שייכי, דאי אין מתירין, ליכא למיחש דלמא מחליף ל' קצרא, ור"ח ורבינא ס"ל דמתירין, ומש"ה חייש להו מיחש.

(יא) **וכמה תהא משולשת, וכו' - כ' הביאור הלכה** (י"א, ד', ד"ה אין פחות) שהביא מהלבוש שכ' דמן התורה אין שיעור לאורך הציצית, רק שיהי' בו גדיל וענף, רק שחז"ל נתנו לנו שיעור משום נוי ציצית, למר בארבע ולמר בי"ב, וציין ג"כ דהחיים אדם כ' דעכ"פ כדי עניבה הוא מן התורה.